

1. Bockh / Friderici Samuelis / Diss. De Notione
Immensitatis Dei amplificanda Co
n
templatione magnitudinis Mundi,
Regiomonti 1766, Autor J. C. Riccard.
2. Bode / Christophorus Augustus / protevan,
gelium Genesios Cup: III Vers: XV. Helm,
Stadij 1763.
3. Boekmer / D. philip Adolph: / programma, de
Christo filio Dominis, Halle 1765.
4. _____ programma, addita est illustratio
addita est. Illustratio Loci 1 Corinthi XV, vers, 51,
Halle 1766.
5. _____ programma in Commentationem ad
illustrationem Actorum Apostolorum, 1766.
6. Büchner / J. Andreæ Elie: / programma in
diem natalem Christi, Halle 1768.
7. Carrach / Joh: Tob: / programma paracleti
Appellatione Spiritui Sancto tributa,
Halle 1764.

PIAM SACRORVM PENTECOSTES
CELEBRATIONEM

FRIDERICIANAE PRORECTOR AC DIRECTOR

IOANNES TOBIAS
CARRACH

ICTVS

POTENTISSIMI REGIS BORVSSIAE CONSILIARIVS INTIMVS
ORDINIS IVRIDICI ORDINARIVS AC IVRIS PROFESSOR PRIMARIVS

NEC NON

ALVMNORVM REGIORVM ET HALBERSTADIENSIVM EPHORVS.

VNA CVM RELIQVO

SENATV ACADEMICO

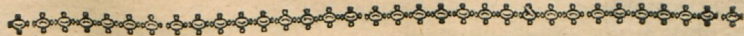
COMMENDAT CIVIBVS

PROPOSITA AD MEDITANDVM

SIMVL

PARACLETI APPELLATIONE
SPIRITVI SANCTO

TRIBVTA.

HALAE MAGDEBVRGICAE
LITTERIS ORPHANOTROPHEI

C1818CCLXIII.

PLAM SACRORUM PINTECOSTES

DEFECTIONEM

EXPERIMENTALIS PRACTICAE DIRECTOR

IOHANNES TOBIAS

CARRACH

1778

POTENTIALIS IN GYMNASIO CAROLINO
GROSSA VINDICIA QUINARIUS AC IVRIS PRAELECTOR

ALUMNUS RHEGNI ET HABERSTADENSIS

UNA CUM REGIIS

SENATU ACADEMICO

COMMENDAT CIVIBUS

PROFESSORIS AD MEDICINAM

PRIMI

PARACLETICI APPELLATIONE

SPIRITUS SANCTO

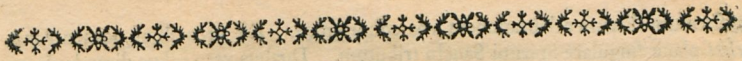
TRIVIA

HABE MAGISTRUM

LEONEM GYMNASIO

PRINCIPALIS

Inter ingentia illa ac praecipua dona et munera, quae Domino nostro Iesu Christo, eiusque laboribus pro salute nostra susceptis ac perceptis debemus, numerari vel maxime oportet donum Spiritus Sancti. Quando vero Spiritus Sanctus nobis a Domino dicitur esse partus, id hanc habet sententiam, vnice id Domino eiusque laboribus deberi, quod Spiritus S. iam in homine mortuo, id est, ad omnia nunc, quae ad veram illius salutem pertinent, recte sentienda et agenda natura plane inepto, ea omnia efficiat, quae ad bona a Christo parata ad se vere transferenda, fruenda, recteque vtenda requiruntur; quae omnia vnico sanctificationis vocabulo comprehendendi solent.

In duplici enim malo homo iam est per peccatum: primo enim excidit per illud gratia Dei, omnibusque proinde salutaribus illius effectibus priuatus est, contra vero irae ac damnationi subiectus; deinde priuatus quoque iam est omni et facultate et voluntate gratiam Dei Christi satisfactione rursus partam ad suam salutem ad se transferendi, voluntatemque Dei peragendi, ad omnia alia imo consilio Dei plane contraria iam procliuis. Vtrique malo obuiam iuit Dominus, illiusque sublationem nobis peperit. Ex quo satis apparet, quantum, quamque necessarium homini bonum ac donum sit Spiritus Sanctus. Bona enim, maxima licet, naturaque sua praestantissima, nihil illum iuuant, nec illi bono sunt, qui illa rite cognoscere, aestimare, illisque frui atque vti non potest; id vero omnibus illis accidit, qui Spiritu Sancto carent, id est, operationibus illius apud se locum non relinquunt.

Quae cum ita sint, extra omnem plane dubitationem positum est, quod supra diximus, Spiritum Sanctum inter summa Dei munera esse, quae propter Christum nobis iam conferri debent.

Sicuti ergo aliorum huiusmodi beneficiorum memoria quotannis publice, diebus certis ad id constitutis, renouari solet; ita sane acquisitum fuit ac religione maiorum plane dignum, quod renouationi solenniori memoriae parti donatique beneficio Christi Spiritus Sancti, dies certos consecrarunt. Qui cum iam adsint, nostri sane vestrique officii est, *Ciues carissimi*, vt dies hos bene ponamus, ac proinde ita transigamus, vt praestantiam huius beneficii ac necessitatem rite ponderemus, idque agamus omni studio, vt et nos illius participes fiamus ac maneamus.

Apparet vero vtrumque, cum praestantia tum necessitas huius muneris, vt ex aliis, ita quoque ex nominibus variis, quibus Spiritus Sanctus in sacris litteris appellari solet, quaeque omnia ita sunt comparata, vt vtilissimae suauissimaeque meditationis materiam nobis praebeant. Constitutum itaque nobis est, vnum in praesenti ex nominibus illis seligere, ac de eo pauca praefari, antequam ad religiosam

instantium dierum celebrationem vos cohortemur. Est vero illud nomen *paracleti* plane singulare Spiritui Sancto tributum. Duabus vero rebus dicenda de eo comprehendere placet. *Primo* singularia quaedam de hoc nomine generatim norabimus, *deinde* in vim ipsam illius veramque notionem, sacris litteris ducibus, inquiremus.

Primo itaque singularia quaedam de hoc *paracleti* nomine generatim adnotabimus, quae in sequentibus maxime ponuntur. Primo nomen *παράκλητος* ab ipso Domino primum adhibitum ac Spiritui Sancto impositum est; id quod tamen non prius quam breui ante mortem, in vltimis illius cum discipulis sermonibus a Ioanne litteris consignatis factum est. Licet enim Dominus saepius, cum ante vltimos vitae actus, tum etiam post resurrectionem ex mortuis, Spiritus Sancti mentionem iniecerit, nusquam tamen *paracleti* nomine vsus esse legitur. Alterum, quod notamus, singulare illud est, quod solus Dominus nomen hoc de Spiritu Sancto vsurpauit, et ita quidem, vt postquam in vltimis illis sermonibus semel expresserat, illud deinde frequentauerit ac subinde reperierit, aliis tamen magis consuetis appellationibus interpositis; praeter Dominum vero nemo apostolorum aut reliquorum discipulorum Domini, nomine hoc de Spiritu Sancto vsus legitur. Tertium quod notamus singulare in eo ponitur, quod Ioannes apostolus hoc *paracleti*, de quo agimus, nomine seruatore[m] etiam ipsum appellauit, ita scribens (1. ep. II. 1.) *filii mei haec scribo vobis ne peccetis. Et si quis peccauerit, paracletum habemus apud patrem Iesum Christum iustum.* Hi ergo sunt loci, in quibus vocabulum *paracleti* in scriptis Noui Testamenti, et quidem de Spiritu Sancto vnice et Christo, occurrit. Quibus obseruatis addere adhuc placet, vocabulum hoc in versione LXX interpretum plane non legi, qua scriptores Noui Testamenti alioqui libenter vtuntur, orationisque genus illius imitantur. Quod vero ad causas singularium huius nominis a nobis obseruatorum attinet, difficile forte videri posset, illas omnes certo iam definire, nec etiam consultum, coniecturis ea in re nimis indulgere; nonnulla tamen admodum probabilia ex iis apparebunt, quae de vi ac notione huius nominis Spiritui Sancto tributi, dicenda restant.

Accedimus itaque ad alteram nunc ac praecipuam orationis nostrae partem, inquisituri, quid Dominus hoc ipso nomine de Spiritu Sancto dicere ac praedicare voluerit. Non vno modo autem vocabulum hoc verti atque explicari solet; alii enim illo consolatorem, alii admonitorem et impulsorem, alii aduocatum ac patronum, alii doctorem significari volunt. Disputatum etiam est, quo vocabulo ipse Dominus in lingua, qua loquebatur, vsus sit, vtrum ipso *paracleti* vocabulo, quod Caldae[i] ac Talmudici a graecis acceptum passim adhibuerunt, an alio; quod nos non moramur in praesenti, cum hac de re nihil certi definiti queat, nec etiam nostra valde intersit illud scire, cum etiam sine certa huius rei cognitione veram huius appellationis significationem inuenire possumus.

Omnium vero tutissime veram huius appellationis vim notionemque ex ipsa scriptura ducemus, consideratis accurate locis, in quibus vocabulum *paracleti* occurrit.

currit. Primo itaque merito in veram illius notionem inquiritur, quando de ipso Domino adhibetur. Si enim cognouerimus, quid nomen hoc Christo tributum generatim significet, recte inde conficiemus, in eandem quoque sententiam generatim de Spiritu Sancto vsurpari. Cum enim Dominus ipse in sua oratione Spiritum Sanctum tali vocabulo appellarit, quod Ioannes commodissime vocabulo graeco *paraleti* exprimi posse iudicauit, idem vero Ioannes, ex suo ingenio et iudicio scribens, Dominum postea eodem paraleti nomine insigniuerit, recte inde optimoque iure conficitur, eum vsurpatione vnus eiusdemque nominis de duabus diuersis personis, Christo nimirum ac Spiritu Sancto, nos docere voluisse, esse inter duos hos, respectu muneris et actionum apud homines, similitudinem aliquam et conuenientiam, quae efficiat, vt vno eodemque nomine commode appellari queant.

Consultum itaque erit, ante omnia ex supra adlato Ioannis loco (1. ep. II. 1.) inuestigare, quid paraleti vocabulum in Christo dictum significet, et quae illi subiicienda sit notio. Quod antequam faciamus, vnum adhuc obseruare iuuabit. Ioanni scilicet in more positum est, vt in epistolis suis sermones Domini in euangelio a se perscriptos ita respiciat, vt illos explicet atque inculcet; id quod adeo apertum est ex innumeris exemplis, vt nemini, qui scripta illius vel in transcurso legerit atque inter se contulerit, dubium esse possit. Argumenta vero sermonum Domini ita fere in epistolis suis declarat et persequitur, vt iisdem quoque vocabulis frequenter vtatur, quibus Dominus vsus fuerat. Id quod etiam in nomine *paraleti* Christo ipsi a Iohanne imposito vsu venit. Ipse enim Dominus non obscure significauerat, nomen hoc, quo Spiritum Sanctum appellat, in se quoque apprimè conuenire; id quod Ioannes intuens hoc ipso eum nomine insignire non dubitauit.

Nomen vero *paraleti* Dominus sibi ipse luculenter satis eo ipso in loco vindicauit atque adseruit, quo primum illo de Spiritu Sancto vsus legitur; quod factum esse constat, (Ioann. XIII. 16.) vbi ita diserit: *Et ego rogabo patrem, et alium paraletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in aeternum. Spiritum scilicet veritatis.* In hac scilicet oratione Dominus Spiritum Sanctum a patre tribuendum non modo *paraletum*, sed *alium* paraletum adpellat; quo additamento sine omni dubio significatur, fuisse iam et in posterum quoque futurum esse, praeter Spiritum Sanctum, alium quendam, qui nomen hoc gerat et iure gerere possit. Quis vero ille sit paraletus a Spiritu Sancto distinctus, non quidem definite in hac ipsa oratione docet Dominus, facile tamen a discipulis intelligi poterat, eum neminem alium quam se ipsum dicere voluisse. Et ne quid in ea re dubitationis relinqueretur, Ioannes, in supra citato prioris epistolae loco, Dominum diserte nomine paraleti adpellat, vt nobis fidem faceret, cum ipsum Dominum paraleti nomen sibi in oratione laudata tribuisse, tum etiam se reliquosque condiscipulos ad certo intellexisse. Cum ergo Dominus Spiritum Sanctum paraletum ita appelleret, vt se tamen simul pariter paraletum esse, et hoc nomen iure gerere significet, dubitari cum ratione non potest, nos tum certo scire, quid paraleti nomen

* 3

Spiri-

Spiritu Sancto tributum ex Domini sententia significet, si sciamus, quid in ipso Domino positum sibi velit. Hoc vero ex Ioannis loco, ubi de Domino occurrit, facile ac certissime colligi potest, si cohaerentiam totius orationis consiliumque apostoli attente consideremus.

Dixerat scilicet in superioribus, errare illos ac falli, qui peccatum se adhuc habere ac proinde ulteriori purgatione egere negent; docuerat porro, illos, qui peccatum ipsis adhuc inhaerens ac sollicitans cum animi dolore agnoscant, detestentur, illique repugnent, id expectare posse a Deo, ut ipsis peccata condonet, eosque magis magisque ab omni iniustitia purget. His ita expositis ita pergit: *haec scribo vobis, ne peccetis*; quibus verbis sine dubio illorum pestilentissimo errori obuiam ire voluit, qui facilitate veniae peccatorum admisorum impetrandae ad licentiam facilitatemque peccandi nefarie abutuntur, cum potius et propositio veniae non nisi propter sanguinem Christi impetrandae, et studium Dei in expurgando peccato odium peccati magis incendere atque a peccando reuocare debeant. Impia itaque illa opinione refutata, turpique gratiae abusu reprehensa, pergit: *si vero quis peccet, paraclatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum; ipse propitiatio est pro peccatis nostris*; quorum verborum sententia aperte haec est: si tamen acciderit homini, sicut accidere potest et accidit, qui in gratia apud Deum per Christum est, ut peccet ac labatur, licet non consulto nec ita, ut peccato indulgeat et rursus secundum carnem ambulet; is animum ne despondeat, nec fiduciam demisse et cum poenitentiae sensu veniam rogandi abiciat; *paraclatum enim habemus apud patrem Iesum Christum*; id est Iesus Christus in hoc casu causam nostram apud Deum tanquam patronus atque aduocatus agit, seque pro nobis ita apud Deum interponit, ut Deus beneuolentiam suam ideo a nobis non auertat. Hic paraclerus autem cum iustitia causae suae, tum gratia apud Deum valet, causamque nostram certissime apud eum obtinet, quoniam *ipse propitiatio est pro peccatis nostris*, nobisque veniam peccatorum etiam in statu gratiae admisorum meruit. Manifestum itaque est ex hac Ioannis oratione, nomen paracliti Christo hic tributum aduocatum ac patronum significare, qui causam hominum in se suscipit et agit, vice eorum fungitur, utilitatibusque illorum in iis consulit, in quibus ipsi sibi consulere nequeunt.

Quae cum ita sint, ex iis quae supra dicta sunt satis apparet, Spiritum Sanctum a Christo paraclatum appellari, ut significetur, eum patronum et aduocatum fore, qui causam aliorum suscepturus optimeque etiam acturus sit. Quorum vero causam agit, et quomodo agit, cum ipse Dominus in oratione sua nos docet, tum etiam alibi in sacris litteris docetur. Agit itaque, si cuncta, quae hac de re occurrunt, colligamus in vnum, primo causam ipsius Christi ac Dei apud fideles, deinde fidelium apud Deum et Christum. Primo itaque causam Christi ac Dei apud fideles agit, atque hoc modo paracliti munere fungitur. Quod ut eo melius intelligatur, probe obseruandum est, Dominum tum demum appellationem hanc Spiritus S. usurpasse ac frequentasse, cum de proxime instante morte subtractioneque praesentiae suae adspectabilis consuetudinisque cum discipulis plura di-

cere

cere necessarium existimabat; totus enim ille sermo vltimus maxime in hoc argumento versatur. Haec vero ipsa res, discessus nimirum Domini abitusque ad patrem, discipulis Domini sui amantibus omnium tristissima videbatur, vt crederent, se magnam iacturam commodorum suorum ac gaudiorum facturos esse, si cum Domino non amplius eo modo versari ac viuere liceret, quo eo vsque vixerant.

Hunc itaque dolorem consolaturus, opinionemque illam extirpaturus Dominus, inter alia id quoque maxime pollicetur, se, subtracta licet praesentia sua adspectabili, misurum tamen illis Spiritum Sanctum, tanquam paraclatum, id est talem, qui vice sua apud illos functurus, causam suam apud illos acturus, omniaque illa abunde praestiturus sit, quae ipse adhuc versans viuensque cum ipsis praestiterit; et hunc quidem mansurum apud illos in aeternum, nec vnquam praesentiam illius et operationem subtractum iri, quemadmodum ipse se iam ipsis eatenus subducturus sit, vt non amplius ita vt antea cum ipso victuri sint. Quomodo vero Spiritus S. postea Domini causam apud eos egerit, cum sermo Domini, tum ipsi rerum euentus discipulorumque testimonia docent. Agebat scilicet, omnia potenter apud illos, ac per illos apud alios, operando atque efficiendo, quae illis pollicitus fuerat. Agebat ergo causam Domini primo apud ipsos, cum mirifice apud illos augendo dona sanctificantia, fidem scilicet, amorem et spem, tum collatione vberissima donorum variorum ministrantium; quibus omnibus tanquam non modo verborum sed rerum ipsarum testimoniis, Dominus illis fatis probabat, se illum re vera esse, quem se professus fuerat, filium nempe Dei viuentis, vnicumque mediatorem inter Deum ac homines, qui vnicus salutis ac vitae fons sit. Eodem plane modo causam Domini etiam per illos ministeriumque illorum apud alios agebat Spiritus Sanctus, eadem scilicet per testimonium ac verbum illorum apud innumeratos operans atque efficiens, quae in ipsis effecerat; qua Spiritus Sancti opera innumerabilis hominum multitudo in fidem ditionemque Christi venit, qui antea ab illo et causa illius plane alieni fuerant.

Sicut igitur Christi causam eo quo diximus modo tanquam Spiritus Christi egit, ita quoque causam patris tanquam Spiritus patris egit apud homines, dum testimonium patris de filio operationibus suis confirmavit, atque in animis ipsorum fiduciam inprimis filios decentem erga Deum tanquam patrem in Christo reconciliarum, propensamque voluntatem praeceptis eius obtemperandi effecit.

Duo vero circa hanc rem adhuc obseruanda ducimus. Primum in eo ponitur, falli omnino illos, qui vim notionemque appellationis *paraclati* eo vnice definire volunt, quod scilicet Spiritus Sanctus doctorem discipulorum egerit, aperiendo et explicando ea doctrinae capita, quae ipse Dominus cum iis adhuc viuens vel plane non tetigerat, vel saltem propter imbecillitatem illorum non ita explicauerat, vt cognoscere necesse erat. Fecit id quidem omnino Spiritus Sanctus, doctoremque apostolorum egit aperiendo declarandoque ipsis, quae scire oportebat, sed vno hoc opera illius, qua causam Christi ac Dei apud homines agit, definienda non est. Nec enim illo definitur causa ac consilium Dei erga homines, vt sciant et cognoscant voluntatem suam, sed omnis reuelatio eius eo spectat, vt cognitam verita-

veritatem ad salutarem etiam usum animi transferant, experiantur, illique pareant. Quum ergo hic sit finis Dei, quem apud homines sibi propositum habet, Spiritus Sanctus vero tanquam paracletus causam illius apud homines agat, consequitur sane ex eo, ad officium Spiritus Sancti, quo tanquam paracletus fungitur, id quoque pertinere, ut omnia illa in homine efficiat, quae ad voluntatem Dei non quocunque modo, sed salutariter cognoscendam exsequendamque pertinent. Haec enim est vera doctrina Spiritus S., quam qui non percipiunt, sed nuda, infructuosa ac mortua reuelatae veritatis scientia contenti sunt, operationemque Spiritus Sancti repellunt, minime a Spiritu Sancto docti appellantur.

Alterum quod obseruamus, et quod ex dictis per se consequitur, hoc est, appellationem hanc *paracleti* non solum ad apostolos pertinuisse, si rem illa significatam spectes, sed pertinere ad omnes, qui per operationes illius se ad Christum conuertunt; Dominus enim eum generatim paraclerum, et haud obscure omnium illorum dicit, qui non amplius de mundo sunt.

Est vero etiam appellaturque Spiritus Sanctus paracletus, quoniam causam quoque ac rem fidelium apud Deum agit. Cum enim hi donati licet vita spiritali, viribusque Dei voluntatem exsequendi instructi, cum variis tamen malis adhuc consistendum habeant, Spiritus Sanctus operationibus suis illis succurrit ac praesto est, id quod Paulus ita exprimit (Rom. VIII. 26. 27.) *Similiter vero et Spiritus vna succurrit infirmitatibus nostris: nam quid precemur, quemadmodum oportet, non nouimus; sed ipse Spiritus super intercedit pro nobis gemitibus ineffabilibus. Scrutans vero corda, nouit sensum Spiritus, quoniam secundum Deum intercedit pro sanctis.*

Sed plura in praesenti adiungere temporis ratio vetat, et quae breuiter dicta sunt sufficere etiam possunt, ut praestantia ac necessitas doni Spiritus S. satis ex iis intelligi queant. Nihil ergo iam superest, quam ut vos, *Ciues carissimi*, peramanter adhortemur, ut tanti tamque necessarii muneris participes fieri studeatis. De voluntate Dei illud vobis largiendi non est quod dubitetis; pro illa enim ipsum Dominum sponso rem accipite, *si vos, inquentem, qui prauus estis, liberis tamen vestris bona dona dare potestis, quanto magis pater celestis Spiritum Sanctum rogantibus eum dabit.* Eo ergo res redit, ut necessitatem huius muneris perpendatis, ut Deum illud serio rogetis, ut ipsi Spiritui Sancto totam mentem ita permittat, ut ex morte vos excitare vitamque ex Deo vobis dare queat. In his itaque dies instantes ponite, simulque euangelio, quod publice nunciatur, aures animosque attentos praebere, quo fructus aeternum profuturos ex illorum celebratione percipere queatis.

P. P. in Regia Fridericiana d. VIII. Iunii CIOIOCLXIII.

78 L 1708

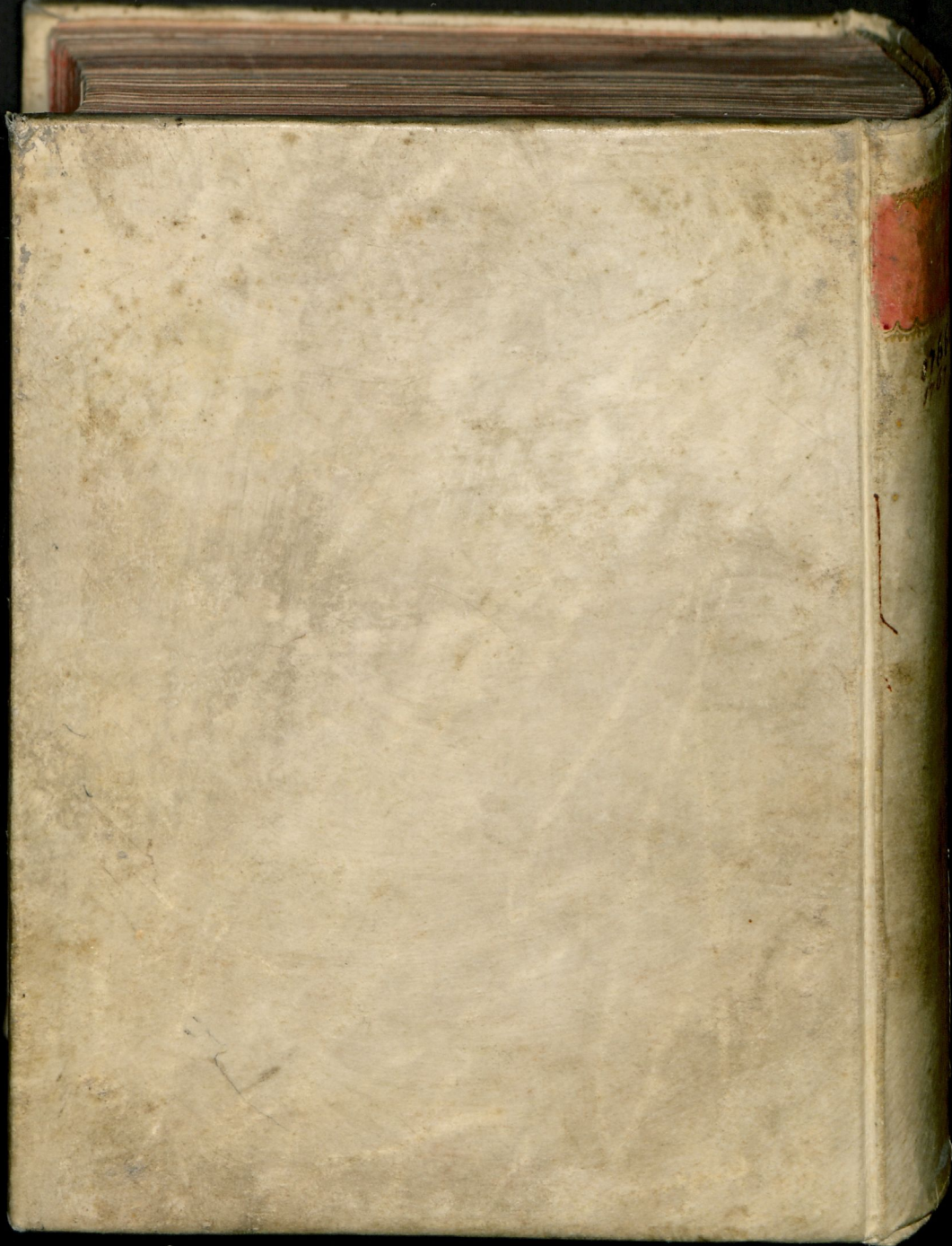
ULB Halle 3
002 390 507

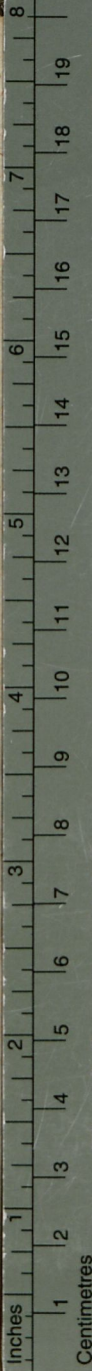

Sb.

Hi. 100.

B.I.G.

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Farbkarte #13

ORVM PENTECOSTES
EBRATIONEM
E PRORECTOR AC DIRECTOR
ES TOBIAS
RRACH

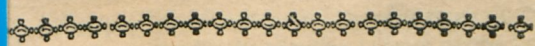
ICTVS

S BORVSSIAE CONSILIARIVS INTIMVS
NARIVS AC IVRIS PROFESSOR PRIMARIVS
NEC NON
VM ET HALBERSTADIENSIVM EPHORVS.

A CVM RELIQVO
V ACADEMICO
ENDAT CIVIBVS

TA AD MEDITANDVM
SIMVL

CI APPELLATIONE
TVI SANCTO
TRIBVTA.

AE MAGDEBVRGICAE
IS ORPHANOTROPHEI
CIDI0CCLXIII.